

Selvitysmiehen esitys

Kajaanin kaupungin talouden tasapainottamisohjelma 2010–2014

LUONNOS

Sisältö

1	Tausta	3
2	Valmisteluajataulu	4
3	Yleiset periaatteet	5
3.1	Talouden tasapainottamisohjelma	5
3.2	Avustukset	5
3.3	Henkilöstö	5
3.4	Toimitilat	6
3.5	Kunnallistekniset verkostot	6
4	Maksuosuudet, avustukset, tuet yms.	7
4.1	Osaamisperusteiseen elinkeinopolitiikkaan liittyvät avustukset	7
4.2	Kaupungin perustehtävää tukevat maksuosuudet, avustukset ym.	7
4.3	Kaupungin muihin palveluihin liittyvät tuet	7
4.4	Yhteistoiminta- ja kumppanuussopimukset	7
4.5	Hankkeiden omavastuuosuudet ja hanketuet	7
4.6	Toiminta-avustukset	7
4.7	Tapahtumatuet	8
4.8	Vuokratuet	8
5	Palvelurakenneratkaisut ja henkilöstön vähennykset	9
5.1	Kaupunginhallitus ja keskushallinto	9
5.2	Varhaiskasvatus	10
5.3	Perusopetus	10
5.4	Nuorisotyö	12
5.5	Kirjasto	12
5.6	Museot	13
5.7	Kaukametsä	13
5.8	Liikuntapalvelut	13
5.9	Ympäristö ja maankäyttö sekä kunnallistekniikka	14
5.10	Tilapalvelu	14
5.11	Kainuun pelastuslaitos	15
5.12	Kajaanin ammattikorkeakoulu –liikelaitos	15
5.13	Kajaanin Kaupunginteatteri – Oulun läänin alueteatteri -liikelaitos	15
5.14	Kajaanin Mamselli -liikelaitos	16
5.15	Kajaanin Vesi -liikelaitos	16
5.16	Vimpelilaakson kehittämisliikelaitos	16
6	Yhteenveto	16

1 Tausta

Kuntalain 65 pykälän mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, mikäli talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän alijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla kattamaton alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena.

Kajaanin kaupungin vuoden 2008 tilinpäätös liikelaitokset mukaan lukien on noin 4,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kaupungin kumulatiiviset alijäämät ovat vuoden 2008 lopussa liikelaitokset mukaan lukien noin 14,3 miljoonaa euroa. Kainuun maakunta – kuntayhtymän alijäämistä Kajaanin osuus on vuoden 2008 lopussa noin 4,8 miljoonaa euroa. Kaikkiaan alijäämiä on siis 19,1 miljoonaa euroa maakunnan alijäämät mukaan lukien.

Vuoden 2009 talousarvio on laadittu 379 000 euroa ylijäämäiseksi. Tammihelmikuun 2009 talouskatsauksen arvion mukaan tilinpäätös tulee kuitenkin olemaan vähintään viisi miljoonaa euroa alijäämäinen, koska verotuloja ei kerry ennakkoidusti talouslaman vuoksi.

Kajaanin kaupunginhallitus päätti 25.11.2008 (§ 236) käynnistää selvitystyön, jonka tavoitteena on konkreettinen, toteuttamiskelpoinen talouden tasapainottamisohjelma. Ohjelman avulla on katettava syntyneet alijäämät vuoden 2014 loppuun mennessä. Selvitystyön tavoitteena on myös poliittisen ja hallinnollisen organisaation pitkäjänteinen sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen. Kaupunginhallitus määräsi samalla sivistysjohtaja Risto Brunoun selvitystyöstä vastaavaksi selvitysmieheksi. Selvitystyön on määrää valmistua niin, että se otetaan huomioon vuoden 2010 talousarvion valmistelussa. Kaupunginhallitus päättää talousarvion laadintaohjeista 2.6.2009.

Kaupunginhallitus linjasi seminaarissaan 21.4.2009, että kertyneistä alijäämistä 19,5 miljoonaa euroa katetaan vuoden 2016 loppuun mennessä. Vuosina 2009–2010 mahdollisesti syntyvät alijäämät katetaan vuosina 2017–2018. Selvitysmies keskittyy esityksessään tässä vaiheessa vuosiin 2010–2014.

2 Valmisteluaikataulu

1. Kaupungin johtoryhmän seminaari 27.2.2009
2. Kaupunginhallituksen seminaari 17.–18.3.2009, 1. versio käsittelyssä
3. Yhteistyötoimikunta 19.3.2009, 1. version käsittely
4. Esimiesinfo 31.3.2009, 1. version esittely
5. Laajennetun johtoryhmän seminaari 2.4.2009, jatkovalmistelua kaupunginhallituksen antamien evästysten pohjalta
6. Kaupunginhallituksen seminaari 21.4.2009, 2. version esittely
7. Kaupungin johtoryhmän seminaari 22.4.2009, jatkovalmistelua kaupunginhallituksen antamien evästysten pohjalta
8. Kaupunginhallituksen seminaari 5.5.2009, 2. version käsittely
9. Kaupunginvaltuuston seminaari 14.–15.5.2009, jalostetun 2. version esittely ja palautekeskustelu
10. Johtoryhmän seminaari 25.5.2009, jatkovalmistelua kaupunginvaltuuston antamien evästysten pohjalta.
11. Kaupunginhallituksen periaatepäätös tasapainottamisohjelmasta 2.6.2009 (talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluohje lautakunnille, toimialoille ja liikelaitoksille).
12. Kaupunginvaltuuston periaatepäätös 9.6.2009 tasapainottamisohjelman tasosta.
13. Kuntalaiskuulemiset elo-syyskuussa 2009.
14. Lautakuntien esitykset vuoden 2010 talousarviosta ja vuosien 2011–12 taloussuunnitelmasta 30.9.2009 mennessä.
15. Kaupunginvaltuuston päätös vuoden 2010 talousarviosta ja vuosien 2011–12 taloussuunnitelmasta joulukuussa 2009

Prosessin aikana jatkuvat neuvottelut suurimpien tulosyksiköiden, tulosalueiden, liikelaitosten ja toimialojen kanssa. Suunnitelmaa esitellään lautakunnille ja henkilöstölle.

3 Yleiset periaatteet

3.1 Talouden tasapainottamisohjelma

Ohjelman tarkoituksena on valmistella konkreettinen, toteuttamiskelpoinen talouden tasapainottamisohjelma, jolla katetaan syntyneet alijäämät vuoden 2014 loppuun mennessä.

Ohjelman tarkoituksena on myös poliittisen ja hallinnollisen organisaation pitkäjänteinen sitoutumien ohjelman toteuttamiseen.

Konkreettinen

Ohjelma sisältää noin 20,1 miljoonan euron kumulatiiviset säästöt vuoden 2014 loppuun mennessä. Ne eivät riitä kattamaan alijäämiä vielä vuoden 2014 loppuun mennessä, mutta kylläkin vuoden 2015 loppuun mennessä. Ohjelma on samalla kaupungin raamibudjetti vuoden 2015 loppuun saakka. Samalla edellytetään, että budjetin toteuttajien tulee kyetä kattamaan vuosien 2010–2015 mahdolliset inflaatiokorotukset.

Toteuttamiskelpoinen

Leikkaukset eivät pidä sisällään mitään lakisäätöisiä tai muita subjektiivisen oikeuden palveluja, joten kaikki leikkaukset voidaan tehdä kaupungin toimielinten omilla päätöksillä.

Sitoutuminen

Ohjelma valmistellaan laajassa yhteistyössä palvelujen tuottajaorganisaatioiden, poliittisten päätöksentekijöiden ja henkilöstön kanssa. Valmistelussa on useita neuvottelukierroksia, johtoryhmien, lautakuntien, hallituksen ja valtuuston seminaareja ja kokouksia, joilla pyritään varmistamaan laaja osallistuminen valmisteluun.

3.2 Avustukset

Avustuksia maksetaan vain kaupungin perustehtävää tukeviin tarkoituksiin ja strategisesti ja elinkeinopoliittisesti merkittäviin kohteisiin. Avustuksista päättäminen keskitetään seuraavasti

- kaupunginhallitus: strategisesti ja elinkeinopoliittisesti merkittävät kohteet
- sivistyslautakunta: nuoriso-, kulttuuri- ja liikunta-avustukset (ml. Pallohalli Oy:n avustus)
- ympäristötekniinen lautakunta: vesihuolto- ja hissiavustukset, joukkoliikenneavustukset, yksityisteiden kunnossapito ja peruseräavustukset

3.3 Henkilöstö

Henkilöstön luonnollinen poistuma hyödynnetään aina, kun se on mahdollista. Myös osa-aikaeläkkeelle jäänti on mahdollista muissa paitsi esimiestehtävissä, jos tilalle ei tarvitse palkata uutta henkilöstöä. Osa-aikaeläkkeelle jäännin edellytyksenä on työntekijän oma halu ja työnantajan etu.

3.4 Toimitilat

Kajaanin kaupunki pitää hyvässä kunnossa ne hallitsemansa toimitilat, joita käytetään lakisääteisten palvelujen tuottamiseen. Kaupunki vähentää vuosina 2009–2014 toimitilojensa kokonaismäärää 2–3 prosenttia vuodessa, jotta käyttötaloudessa saavutettaisiin säästöjä. Mikäli toimitiloja vähennettäessä tiloja poistuu sellaisesta käytöstä, joka ei ole kaupungin lakisääteistä tehtävää, Kajaanin kaupunki ei sitoudu hankkimaan korvaavaa tilaa tällaisen toiminnan harjoittajalle. Kaupunki ei investoi minkäänlaisiin uusiin toimitiloihin vuosina 2009–2014.

3.5 Kunnallistekniset verkostot

Vanhaa verkostoa peruskorjataan vähintään poisto-ohjelman edellyttämässä laajuudessa. Uusien tonttien asemakaavoitus suunnataan keskus- ja sisäisen kasvun alueille. Jo olemassa olevan verkoston äärellä olevat rakentamattomat tontit ja alueet pyritään saamaan mukaan tonttitarjontaan maankäyttöpoliittisin toimenpitein. Uutta kunnallistekniikan verkostoa rakennetaan vain, jos vanhan verkoston äärellä ei ole tarjolla kysyntään nähden riittävästi tontteja. Mikäli uuden kunnallistekniikan rakentamisesta säästyy investointirahaa, se käytetään vanhan kunnallistekniikan peruskorjaamiseen.

4 Maksuosuudet, avustukset, tuet yms.

4.1 Osaamisperusteiseen elinkeinopolitiikkaan liittyvät avustukset

Osaamisperusteiseen elinkeinopolitiikkaan liittyviä avustuksia maksetaan noin 1,3 miljoonaa euroa vuodessa. Avustuksia maksetaan Oulun yliopistolle, Measurepolis Development Oy:lle ja Kajaanin Teknologiakeskus Oy:lle. Selvitysmies esittää, että näitä avustuksia leikataan asteittain niin, että niiden kumulatiivinen yhteenlaskettu vaikutus vuosina 2010–2014 on 2,5 miljoonaa euroa.

4.2 Kaupungin perustehtävää tukevat maksuosuudet, avustukset ym.

Kaupungin perustehtävää tukevia maksuosuuksia ym. maksetaan yhteensä 101,5 miljoonaa euroa vuodessa. Ylivoimaisesti suurin maksuosuus on Kainuun maakunta – kuntayhtymän osuus, johon tässä selvityksessä ei puututa. Muita perustehtävää tukevia menoja on noin 3,3 miljoonaa euroa vuodessa. Näistä merkittävimpiä, joita selvitysmies esittää pienennettäväksi, ovat Kumppaniksi ry:n toiminta-avustus sekä nuoriso-, kulttuuri- ja liikunta-avustukset. Liikunta-avustuksissa keskitytään juniorityön tukemiseen. Sen sijaan vesihuolto-, hissi-, joukkoliikenne-, yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustuksiin ei kajottaisi. Leikkausten kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on noin 690 000 euroa.

4.3 Kaupungin muihin palveluihin liittyvät tuet

Kaupungin muihin palveluihin liittyvistä tuista selvitysmies esittää leikkauksia ystävyyskaupunkitoimintaan ja kalastuspalveluihin. Esitysten kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on 100 000 euroa.

4.4 Yhteistoiminta- ja kumppanuussopimukset

Selvitysmies esittää, että kaupunki vähentää rahoitustaan Kainuun Etu Oy:öön ja luopuu Puolustushallinnon ja Kainuun alueen kumppanuusyhteistyösopimuksesta. Esitysten kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on yhteensä noin 990 000 euroa.

4.5 Hankkeiden omavastuuosuudet ja hanketuet

Kaupunki on osallisena erilaisissa hankkeista, lisäksi kaupunki tukee erilaisia hankkeita. Kaupungin omavastuuosuudet ja tuet päättyvät, kun sopimukset päättyvät. Selvitysmies esittää, että uusiin hankkeisiin ei osallistuta eikä niitä tueta, elleivät ne ole selkeästi perustehtävää tukevia tai strategisesti merkittäviä. Hankkeiden päättymisestä tulevat kumulatiiviset vaikutukset vuosina 2010–2014 ovat noin 585 000 euroa.

4.6 Toiminta-avustukset

Kaupunki on myöntänyt toiminta-avustusta erilaisille yhteisöille. Selvitysmies esittää, että suurimmasta osasta toiminta-avustuksista luovutaan, kun sopimukset päättyvät. Merkittävimmät toiminta-avustusten saajat ovat Routa-ryhmä, Pohjoisen tanssin aluekeskustoiminta ja Kulttuuriosuuskunta G-

voima. Toiminta-avustusten leikkausten kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on 745 000 euroa.

4.7 Tapahtumatuet

Nuoriso-, kulttuuri- ja liikunta-avustusten lisäksi kaupunginhallitus on tukenut erilaisia tapahtumia vuosittain yli sadallatuhannella eurolla. Selvitysmies esittää tapahtumatuen kokonaistasoa leikattavan niin, että leikkauksen kumulatiiviset vaikutukset vuosina 2010–2014 ovat 230 000 euroa.

4.8 Vuokratuet

Kaupunki on tukenut erilaista toimintaa maksamalla osittain tai kokonaan toimintaan liittyviä vuokria. Selvitysmies esittää, että kaikesta vuokratuesta luovutaan lukuun ottamatta testamenttirahastoista maksettavia vuokratukia. Esityksen kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on noin 315 000 euroa.

5 Palvelurakenneratkaisut ja henkilöstön vähennykset

5.1 Kaupunginhallitus ja keskushallinto

Kaupunginhallituksen toimialaan kuuluvat kaupunginjohtaja, sisäinen tarkastaja, ulkoinen kehittäminen ja elinkeinotoiminta. Keskushallinnon toimialaan kuuluvat asianhallinta- ja lakipalvelut (sisältää Neuvokki, puhelinvaihte, vahtimestari- ja lähettipalvelut, painatuskeskus, kaupunginarkisto, kirjaamo, kaupunginhallituksen ja –valtuuston asioiden valmistelu ja täytäntöönpano, lakipalvelut, sisäinen kehittäminen, viestintä), pysäköinninvalvonta, maahanmuuttajapalvelut, matkailupalvelut, kalatalouspalvelut, maatalouspalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, tietohallintopalvelut ja työllisyyden hoito. Keskushallintoon on yhdistetty ympäristöteknisen toimialan hallinto vuoden 2005 alussa. Sivistystoimialan hallinto yhdistetään keskushallintoon vuoden 2010 alusta alkaen.

Elinkeinotoiminta on organisoitu uudelleen vuoden 2009 alusta. Elinkeinotoimen peruspalvelut ovat jatkossa suoraan kaupunginhallituksen alaisuudessa. Selvitysmiehen esitys on, että kansliapäällikkö siirretään kaupungin ulkoisen kehittämisen tehtävistä hoitamaan em. elinkeinotoimen tehtäviä.

Keskushallinnossa on käynnistymässä kehittämisohjelma, jonka tavoitteena on lisätä hallinnon tuottavuutta, selkeyttää keskushallinnon organisaatio, toiminnot, toimintoprosessit ja tehtäväkuvat sekä luoda toimiva varahenkilöjärjestelmä. Tavoitteena on tarkentaa keskushallinnon roolia kaupunkikonsernin ohjauksessa, vahvistaa keskushallinnon henkilöstön osaamista ja asiantuntijuutta sekä toimia organisaatorajat ylittävästi. Tavoitteena on myös uusia kaupungintalon tilojen käyttö yhteistyössä sivistys- ja ympäristöteknisen toimialan sekä Kainuun maakunta – kuntayhtymän kanssa niin, että asiakaspalvelu, toimintojen sujuvuus ja turvallisuus otetaan mahdollisimman hyvin huomioon. Kehittämisohjelma käynnistyy huhtikuussa 2009. Ohjelmassa hyödynnetään ulkopuolista kehittämisasiantuntijuutta. Rahoitusta saadaan Työsuojelurahastosta.

Selvitysmies on kiinnittänyt huomiota erityisesti maahanmuuttajapalvelujen, matkailupalvelujen, kalatalouspalvelujen ja painatuskeskuksen palvelujen järjestämiseen. Maahanmuuttajapalveluiden järjestämisestä sovitaan erillisissä neuvotteluissa TE-keskuksen kanssa. Niistä on valmistumassa myös konsulttiselvitys. Matkailupalvelujen ja painatuskeskuksen palvelujen järjestämisestä päätetään keskushallinnon kehittämisohjelmassa. Kalatalouspalvelujen järjestämiseen tulevaisuudessa liittyy Rehjan saaren, Ruuhijärven, Haukilammen ja Pyörteen tilan rakennusten käyttöasteen parantaminen. Tavoitteena on vuokrata ko. tilat rakennuksineen ulos. Ks. tarkemmin ympäristötekninen toimiala.

Kaupunginhallituksen, keskushallinnon ja sivistyspalvelukeskuksen henkilöstöstä jää eläkkeelle vuosina 2009–2014 arviolta yksitoista henkilöä, joista on jo nyt osa-aikaeläkkeellä kolme. Vapautuvista tehtävistä arviolta 7,5 htv voidaan jättää täyttämättä vuoteen 2014 mennessä.

Kaupunginhallituksen ja keskushallinnon toimenpiteiden arvioitu kumulatiivinen vaikutus on noin 1,4 miljoonaa euroa vuosina 2010–2014.

5.2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa esiopetusta keskitetään Paltaniemeltä ja Kirkkoaholta Nakertajan, Teppanan ja Kätönlahden kouluille (kumulatiivinen vaikutus 148 000 euroa). Vuorohoitoa järjestetään lapsen kotiin, jos vuoropäiväkodissa on yhdestä kahteen lasta yössä (50 000 euroa). Koululaisille ei järjestetä kesähoitoa (25 000 euroa). Päiväkoteihin palkataan päiväkotiharjoittelijoita, jolloin voidaan säästää lyhytaikaisista sijaisuuksista (250 000 euroa). Lisäksi varhaiskasvatuksessa tehdään joitakin pienempiä toiminnallisia muutoksia

Kaikkiaan varhaiskasvatuksen toimenpiteiden yhteenlasketut kumulatiiviset vaikutukset ovat noin 870 000 euroa vuosina 2010–2014.

5.3 Perusopetus

Perusopetuksen menojen vähentämiset tehdään pysyvien rakenteellisten muutosten avulla niin, että opetuksen laatu pystytään säilyttämään hyvänä. Kumulatiivinen osuus vuosina 2010–2014 on 4,9 miljoonaa euroa.

Vuottolahden koulu lakkautetaan 1.8.2010 kuntaliitossopimuksen mukaisesti. Oppilasmäärän kehityksen vuoksi lakkauttamisella turvataan Otanmäen koulun riittävä koko jatkossa. Oppilaat kuljetetaan Otanmäen kouluun, kuljetusoppilaita on nykyinen määrä 42. Oppilaiden koulumatkat kasvavat keskimäärin kolme kilometriä. Vuottolahden koulun kiinteistö jää tyhjäksi, ja se voidaan myydä. Henkilöstöstä vähenee kolme opettajaa, jos ei tarvita uutta valmistavan opetuksen ryhmää. Lisäksi vähenee yksi koulutyöntekijä. Toimintakulut vähenevät merkittävästi lukuun ottamatta kuljetuskustannuksia, jotka kasvavat hieman. Kumulatiivinen vaikutus yhteensä 1 128 000 euroa vuosina 2010–2014.

Kätönlahden ESY-yksikkö, 'Teppanan puukoulu', lakkautetaan 1.8.2010 alkaen. Puukoulussa on nyt kaksi opettajaa ja kahdeksan oppilasta. Oppilaat voidaan siirtää olemassa oleville yläkouluille. Säästetään yksi henkilötyövuosi (kaksi opettajaa = 20 erityisoppilasta). Kiinteistö jää tyhjäksi, ja se voidaan myydä tai ottaa varhaiskasvatuksen käyttöön. Koulun juoksevia kuluja jää pois. Palvelutuotanto paranee ja opetus tehostuu. Kuljetuksiin ei tule lisäkustannuksia. Kumulatiivinen vaikutus yhteensä 318 000 euroa vuosina 2010–2014.

Vuolijoen koulu lakkautetaan 1.8.2010 kuntaliitossopimuksen mukaisesti. Oppilasmäärän kehityksen vuoksi lakkauttamisella turvataan Otanmäen koulun riittävä koko jatkossa. Oppilaat kuljetetaan Otanmäen kouluun, kuljetuksen piiriin tulee 30 uutta oppilasta. Oppilaiden koulumatkat kasvavat noin kymmenen kilometriä. Vuolijoen koulun kiinteistöstä voidaan luopua. Henkilöstöstä vähenee yksi opettaja ja yksi koulutyöntekijä. Kiinteistö jää tyhjäksi. Toimintakulut vähenevät hieman. Kuljetuskustannukset kasvavat jonkin verran. Kumulatiivinen vaikutus on yhteensä 551 000 euroa vuosina 2010–2014.

Kirkkoahon koulu lakkautetaan 1.8.2010. Oppilaat kuljetetaan Teppanan kouluun tai Keskuskouluun. Oppilaiden koulumatka kasvaa 5–10 kilometriä. Kuljetuskustannukset kasvavat. Henkilöstöstä vähenee kaksi opettajaa ja yksi koulutyöntekijä. Kirkkoahon koulukiinteistö on peruskorjauksen tarpeessa. Kiinteistöstä voidaan luopua. Kumulatiivinen vaikutus on yhteensä 658 000 euroa vuosina 2010–2014.

Paltaniemen koulu lakkautetaan 1.8.2010. Oppilaat kuljetetaan Teppanan kouluun tai Keskuskouluun. Oppilaiden koulumatka kasvaa kymmenen kilometriä. Kuljetuskustannukset kasvavat. Henkilöstöstä vähenee kaksi opettajaa ja 0,5 koulutyöntekijää. Koulukiinteistö on peruskorjauksen tarpeessa. Kiinteistöstä voidaan luopua. Kumulatiivinen vaikutus on yhteensä 622 000 euroa vuosina 2010–2014.

Neuvotellaan Paltamon kunnan kanssa Jormuan koulun ja Kontiomäen koulun yhteistoimintamahdollisuuksista sekä selvitetään kustannusvaikutukset oppilaiden siirtämisestä Kontiomäen kouluun. Koulujen etäisyys on 6,5 kilometriä. Jormuan koulukiinteistö on peruskorjauksen tarpeessa. Kontiomäessä on hyväkuntoinen koulu, johon oppilaat sopivat. Aiheuttaa valtiosuusmenetyksiä; valtiosuusperuste pienenee 343 000 euroa.

Kuluvan kevään ja kesän aikana arvioidaan esityksen toteuttamiskelpoisuus sekä se, löytyykö kouluverkkokysymykseen toisenlainen ratkaisu. Kun rakenteita arvioidaan, otetaan huomioon kajaanilaisen perusopetuksen tulevaisuuden pedagogiset tarpeet, koulujen kunto, kaavoitus sekä nk. lapsivaikuttavuuden merkitys. Joka tapauksessa kouluverkkoon kohdistuvat toimenpiteet tulevat vaikuttamaan kumulatiivisesti noin 3,7 miljoonaa euroa. Näin supistukset eivät vaaranna opetuksen laatua.

Muita perusopetusta koskettavia toimia ovat mm. opettajien erikseen korvattavien tehtävien vähentäminen sekä OVTESin mukaisten erityistehtävien määräämättä jättäminen (kumulatiiviset vaikutukset 225 000 euroa). Lisäksi siirrytään vuotuisen opetusvelvollisuuteen vähentämällä vapautuvat tet-tunnit opettajien työstä (200 000 euroa). Oppilasmäärään vähentyminen näkyy vuosina 2010–2011 ateriämäärien vähenemisenä (75 000 euroa). Erityisopetusta tehostetaan erityistä tukea ja erityisoppilaiden sijoittelua tehostamalla (165 000 euroa). Myös kuljetusjärjestelyihin kiinnitetään entistä tarkempaa huomiota.

Opetussuunnitelmaan tehdään muutos, jossa vähennetään oppitunnit valtakunnalliseen minimiin. Vähenemä on 1–2-luokilla yksi viikkotunti. Kun oppilasryhmä kullakin luokka-asteella on noin 20, opetuksen määrä vähenee 80 viikkotuntia. Tämä tarkoittaa, että opettajien määrä vähenee noin kolmen opettajan verran. Seurauksena on kuitenkin, että annettavan opetuksen määrä alenee ja opetuksen taso laskee. Kumulatiivinen vaikutus on vuosina 2010–2014 yhteensä 725 000 euroa.

Perusopetuksen säästöjen kumulatiivinen osuus vuosina 2010–2014 on 4,9 miljoonaa euroa.

5.4 Nuorisotyö

Nuorisotyössä hyödynnetään lähivuosien eläköityminen (kumulatiivinen vaikutus 175 000 euroa). Kuurnan nuorisotila lakkautetaan vuonna 2010, ja henkilöstöä vähennetään eläkkeelle jäävien lisäksi tässä yhteydessä kolme henkilötyövuotta (630 000 euroa). Lisäksi Otanmäen Monitoimitalon nuorisotilojen toiminta siirretään urheilutalon kahvin yhteyteen, kun urheilutalon remontti valmistuu.

Yhteensä nuorisotyöhön kohdistuvien toimenpiteiden kumulatiivinen vaikutus on noin 890 000 euroa vuosina 2010–2014.

5.5 Kirjasto

Kaupunginkirjasto palvelee pääkirjastossa, neljässä lähikirjastossa (Kuurna, Lehtikangas, Lohtaja, Otanmäki), potilaskirjastossa ja kirjastoautossa. Opetusministeriön kirjastostrategiassa tavoitteena on, että 80 prosentilla asukkaista olisi kiinteä kirjasto kahden kilometrin etäisyydellä tai kirjastoautopysäkki kilometrin etäisyydellä. Kajaanissa toteuma on 94 prosenttia.

Kuurnan lähikirjasto lakkautetaan vuoden 2010 alusta, ja korvataan osittain kirjastoautopalveluilla. Suurella osalla Kuurnan asiakkaista on vielä lakkauttamisen jälkeenkin kiinteä kirjasto kahden kilometrin etäisyydellä (pääkirjasto) tai kirjastoautopysäkki kilometrin etäisyydellä. Kustannukset vähenevät noin 50 000 euroa vuodessa (vuokra, siivous, hankinnat, muut menot).

Kirjastojärjestelmä on vaihdettu vuonna 2008, tavoitteena on saavuttaa 20 000–25 000 euron kustannussäästö vuodessa. Uusi järjestelmä mahdollistaa hankintayhteistyön Kainuun kuntien kesken. Arvio kustannussäästöstä on 5 000–10 000 euroa vuodessa. Vuoden 2009 helmikuussa on siirrytty yhteen uuteen kirjastoautoon, mistä syntyy kustannussäästöjä noin 5 000 euroa vuodessa. Lainausedotukset lisäämällä voidaan vapauttaa yksi kirjastovirkailijatyövuosi.

Kirjastossa jää arviolta seitsemän henkilöä, joista kaksi osa-aikaisia, eläkkeelle vuosina 2010–2013. Tehtävistä voidaan jättää täyttämättä 3,5 henkilötyövuotta sijoittamalla Kuurnasta vapautuvat kaksi henkilöä em. tehtäviin ja lisäämällä lainausautomaatteja.

Em. toimien kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on arviolta 896 000 euroa.

Kun Kuurnan nuorisotila ja kirjasto lakkautetaan, voidaan Kiinteistö Oy Kajaanin Kisatien osakkeet myydä, arvioitu myyntivoitto on 100 000 euroa.

5.6 Museot

Kainuun Museon toimintakate vuonna 2009 on -567 310 euroa. Kajaanin kaupunki saa museotoiminnasta valtionosuutta 250 805 euroa. Kaupungin netto-osuus on 316 505 euroa. Kajaanin taidemuseon toimintakate vuonna 2009 on -340 640 euroa. Kajaanin kaupunki saa toiminnasta valtionosuutta 109 690 euroa. Kaupungin netto-osuus on 230 950 euroa.

Kainuun Museon tilat Asemakatu 4:ssä on juuri peruskorjattu kulttuurihistoriallisille näyttelyille. Taidemuseon näyttelyille tila on liian matala. Taidemuseon yhdistäminen Kainuun Museon tiloihin tarkoittaisi taidemuseotoiminnan alasajoa lähes kokonaisuudessaan.

Nykyinen taidemuseo on asemakaavassa suojeltu rakennus, joka on tarkoitettu julkiseen käyttöön. Nykyisessä taloustilanteessa rakennuksen myynti näyttää epätodennäköiseltä, mutta talouden kääntyessä nousuun myynti voi olla mahdollinen. Myynti vaatii kaavamuutoksen. Taidemuseon kiinteistön myyntivoitto on arviolta 100 000 euroa.

Ylläpitääkö Kajaanin kaupunki taidemuseota, jonka nettokulut kaupungille ovat noin 231 000 euroa vuodessa?

5.7 Kaukametsä

Kansalaisopiston valtionosuuteen oikeuttava tuntimäärä on 14 973 tuntia. Ns. valtionosuustuntien osalta nettosäästö on maksutulujen ja valtionosuuksien vähentymisen vuoksi noin 21 euroa/tunti. Opetuksen kiinteät kustannukset eivät välttämättä vähene. Musiikkiopiston virkasuhteisilla opettajilla on opetusvelvollisuuden lisäksi vuodessa 90 tuntia ns. muuta työtä ja kansalaisopiston opettajilla 350 tuntia muuta työtä. Näihin tunteihin ei tule valtionosuutta. Näiltä opettajilta vähennetään suunnittelutyön osuutta ja lisätään opetustunteja. Hyöty on noin yksi henkilötyövuosi sekä musiikkiopistossa että kansalaisopistossa. Kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on yhteensä noin 200 000 euroa.

Kansalaisopiston aloittavien ryhmien osanottajien määrän alarajaa korotetaan ja ryhmäkokoja nostetaan. Tämä vaikuttaa tuloihin noin 10 prosenttia eli 25 000 euroa vuodessa. Musiikkiopiston taksoja korotetaan 10 prosenttia, mikä nostaa tuloja noin 25 000 euroa vuodessa. Kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on yhteensä noin 250 000 euroa.

Kaikkiaan Kaukametsään kohdistuvien toimenpiteiden kumulatiivinen vaikutus on yhteensä noin 450 000 euroa vuosina 2010–2014.

5.8 Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelujen henkilöstö on jäämässä eläkkeelle vuoteen 2013 mennessä. Heidän jäätyään eläkkeelle, liikuntapalvelut hoidetaan sivistystoimialan sisäisin järjestelyin. Kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on noin 345 000 euroa.

5.9 Ympäristö ja maankäyttö sekä kunnallistekniikka

Ympäristö ja maankäyttö –tulosalueen henkilöstön keski-ikä on yli 50 vuotta. Tulosalueella jää 40-prosenttiselle osa-aikaeläkkeelle kolme henkilöä vuoden 2010 alussa. Vuosina 2010–2013 jää yksi osa-aikaeläkeläinen ja kaksi kokoaikaista työntekijää eläkkeelle. Näistä voidaan hyödyntää 2,7 henkilötyövuotta. Yksi henkilötyövuosi on palkattava uutta henkilöstöä tai ostettava konsulttipalveluja. Kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on noin 473 000 euroa.

Kunnallistekniikassa on meneillään oman toiminnan kehittämisen hanke. Tulosalueella on valmisteilla organisaatiouudistus, jossa siirryttäisiin kolmen tulosyksikön malliin: suunnittelu ja rakennuttaminen, katuyksikkö sekä puistot ja liikunta. Muutoksella tavoitellaan toimintojen tehostamista aiempaa suurempien yksiköiden avulla. Lisäksi suunnittelijat kytketään aiempaa vahvemmin mukaan toteutukseen. Myös sisäinen laskutus vähenee. Kunnallistekniikassa pyritään ostopalvelujen ja oman työn suhde pitämään sellaisena, että ostopalvelujen osuus on 30–40 prosenttia ja oman työn osuus 60–70 prosenttia.

Kunnallistekniikassa voidaan vuoden 2010 alusta lukien käyttää hyväksi 3,5 henkilötyövuoden luonnollinen poistuma, jonka kumulatiivinen vaikutus vuoden 2014 loppuun mennessä on 340 000 euroa.

Jatkuvasti kehittyvät mittaus- ja paikkatietojärjestelmät sekä automaatioon perustuvat suunnittelujärjestelmät lisäävät työn tuottavuutta kunnallistekniikan sekä ympäristö ja maankäyttö -tulosalueen työtehtävissä. Toisaalta suunnitelmien laadintaan liittyvät laajentuvat kuntalaisten kuulemisvaatimukset ja monimutkaistuvat vuorovaikutusprosessit viranomaistahojen välillä lisäävät henkilökunnan tarvetta.

Kunnallistekniikka ja ympäristö ja maankäyttö -tulosalueilla voidaan lisätä yhteistyötä mittaustekniikan ja paikkatietopalveluihin liittyvissä tehtävissä. Tämän yhteistyön voimakas kehittäminen on edellytys sille, että talouden tasapainotusohjelmassa ympäristöteknisen toimialan kohdalla luvattu luontaisen poistuman hyväksikäyttö on mahdollinen.

5.10 Tilapalvelu

Tilapalvelujen liikelaitostamisesta ja sen seurausvaikutuksista on valmistumassa selvitys. Yhtenä vaihtoehtona on Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen ja tilapalvelun toimitilojen ja toimintojen yhdistäminen yhdeksi liikelaitokseksi lukuun ottamatta liikuntalaitoksia. Toisena vaihtoehtona on valtiolta ilmaiseksi saatujen ns. Seppälän koulun rakennusten liittäminen Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitokseen, ja tilapalvelun loppuosan jääminen nettoyksiköksi ympäristötekniselle toimialalle.

Käyttöasteeltaan vähäisestä rakennuskannasta on luovuttava siten, että rakennusten määrä vähenee kahdesta kolmeen prosenttia vuodessa. Kun ylläpidettävä rakennuskanta keskittyy, on mahdollista saada muutaman henkilötyövuoden kumulatiivinen säästö luontaisen poistuman kautta.

Kaupungin nettopanostus liikuntalaitoksiin kasvaa koko ajan, niinpä liikuntalaitosten käyttömaksuja on nostettava. Lisäksi tilapalvelussa on löydettävä uusia innovatiivisia ratkaisuja energian säästöön.

Tilapalvelussa on mahdollisuus kahden henkilötyövuoden säästöihin vuodesta 2010 alkaen. Kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on noin 400 000 euroa.

Rehjan saaren, Ruuhijärven, Haukilammen ja Pyörteen tilan rakennusten käyttöasteen parantaminen

Ruuhijärven rakennukset omistaa Kajaanin Teknologiakeskus Oy. Muut rakennukset omistaa Kajaanin kaupunki. Rakennusten maapohjia ei kannata myydä, koska ne voidaan myöhemmin hyödyntää asemakaavoituksella. Kajaanin kaupungin ja Kajaanin Teknologiakeskus Oy:n kannattaa yhdessä tarjota rakennuksia ja niiden tontteja vuokrattavaksi matkailuyrittäjille. Sopivat vuokra-ajat olisivat Pyörteen tilan osalta viisi vuotta ja muiden alueiden osalta kymmenen vuotta.

5.11 Kainuun pelastuslaitos

Kainuun pelastuslaitoksen organisaatiota on juuri uudistettu, ja uudet palvelutasopäätökset on tehty. Selvitysmies ei esitä leikkauksia pelastuslaitokselle.

5.12 Kajaanin ammattikorkeakoulu –liikelaitos

Kajaanin ammattikorkeakoulu käyttää kaupungin toiminta-avustuksen projektien omarahoitussuuteen. Omarahoitussuutta ammattikorkeakoulu saa myös muilta kunnilta, yrityksiltä ja muilta organisaatioilta. Vuonna 2009 T&K–hankkeissa on mukana noin sata yritystä ja kolmisenkymmentä muuta organisaatiota. Toiminta-avustuksella ammattikorkeakoulu toteuttaa noin 4,8 miljoonan euron T&K-toiminnan vuosibudjettia, se merkitsee keskimäärin 36 henkilötyövuotta.

Mikäli ammattikorkeakoulun toimintatukea leikataan 200 000 euroa vuodessa, ammattikorkeakoulu käyttää rahastoaan projektitoiminnan omavastuihin, jotta toiminnan vaikuttavuus säilyisi likimain ennallaan. Ammattikorkeakoulun vuokrakulut kasvavat noin 400 000 euroa/vuosi. Myös alentunut oppilasmäärä lisää kuluja noin 500 000 euroa/vuosi.

5.13 Kajaanin Kaupunginteatteri – Oulun läänin alueteatteri -liikelaitos

Kaupungin tuki teatterille on tällä hetkellä 1 491 000 euroa vuodessa. Mikäli kaupungin tuki pienenesi 1 000 000 euroon vuodessa, henkilöstömäärä vähenisi 50:stä 22–26:een. Teatteri joutuisi luopumaan Sissilinnasta ja alueteatteritoiminta lakkaisi. Tämän jälkeen teatterin budjetti pienenee 1 636 000 euroon/vuosi. Myös ensi-iltojen ja esitysten määrä vähenisi, joka aiheuttaisi tulomenetyksiä (77 000 euroa/vuosi). Teatterin tulot ovat 12 prosenttia kokonaismenoista. Valtionosuudet (henkilötyövuosiperusteiset) sekä harkinnanvaraiset alueteatterituet alenisivat noin 720 000 euroa. Kaupungin rahoitusosuus pienenesi pitkällä aikavälillä noin 500 000 euroa/vuosi, kun otetaan huomioon kustannusten nousu.

Teatteri esittää, että teatterin rakenteet (kaksi näyttämöä ja alueteatteri) pidettäisiin ennallaan ja teatteri leikkaisi kustannuksia käyttäen hyväksi henkilöstön luonnollista poistumaa (viisi henkilötyövuotta) sekä rationalisoimalla omia sisäisiä toimintojaan sekä kasvattamalla toimintatuottoja (lipputulot, tilavuokraukset, hankerahoitus, alueteatteriyhteistyö, yhteistyöproduktiot). Näin saavutettaisiin vuoden 2014 loppuun mennessä noin 700 000 euron kokonaissäästöt. Kustannukset on laskettu vuoden 2009 tasolla. Kaupungin rahoitus pitkällä aikavälillä alenisi noin 200 000 euroa/vuosi (todellinen vähennys on noin kaksinkertainen, koska liikelaitossopimuksessa ei huomioitu vuosien 2007–2009 palkankorotuksia täysimääräisinä).

5.14 Kajaanin Mamselli -liikelaitos

Kajaanin Mamselli –liikelaitokselle asetetaan peruspääoman koron lisäksi 50 000 euron vuosittainen tuottovaatimus vuodesta 2010 alkaen. Kumulatiivinen vaikutus 2010–2014 on 250 000 euroa.

5.15 Kajaanin Vesi -liikelaitos

Kajaanin Veden tuottovaatimus (sisältää peruspääoman koron) on 1,4 milj. euroa vuonna 2009, 1,3 milj. euroa vuonna 2010 ja 1,2 milj. euroa vuonna 2011. Tuottovaatimusta on pienennetty, koska vuoden 2010 jälkeen Kajaanin Vedelle tulee mittavia investointeja, joihin varaudutaan. Liikelaitoksen tuottovaatimusta ei ole perusteltua nostaa niin kauan kuin se tekee näin mittavia investointeja.

5.16 Vimpelilaakson kehittämislaike

Mikäli Seppälän oppilaitoksen rakennukset siirretään Vimpelinlaakson kehittämislaikeeseen, ovat kaikki nollapääomalla kaupungin omistukseen tulleet rakennukset samassa laioksessa. Laike rahoittaa itse investointinsa ja perii sen mukaiset pääoma- ja ylläpitovuokrat. Laiokselle ei aseteta tuottovaatimusta.

6 Yhteenveto

Edellä esitettyjen toimenpiteiden ja avustusten leikkausten kumulatiivinen vaikutus vuosina 2010–2014 on noin 20,1 miljoonaa euroa. Kattamattomia alijäämiä maakunnan alijäämien maksuosuus mukaan lukien oli vuoden 2008 lopussa 19,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2009 aikana ennustetaan syntyvän noin 5–9 miljoonaa euroa lisää alijäämää. Taloutta ei kaikilla edellä esitetyillä toimenpiteilläkään saada tasapainoon vielä vuonna 2014, mutta 2015 se voi olla jo mahdollista.